Пролетареҙ ҡәмү вәлатә, йәкһһ!

ЙРИА ТӘЗӘ

ОРГАНА КОММӘРҠӘЗИЙӘ ПКӘ, СОВЕТА ТӘЗҒРӘҺЬЛӘНД У СОВЕТА МИНИСТРЕД Р'СС ӘРМӘНИСТАНЕ

«ЛӘШ ӘЦЦЫ» ОРЧЦЪ ҼЧҺ ЧЕЪЪЫЧЦЪ, ҼЧЦЫЧЦЪЧЦ ЧЦЪ ЧӘҺҒЧЦЛӘЪӘ ЧЦЪЧЕЪ ЬЧ ЧЪЧЬЧЪЧЪЕҺЧ ЧЦЪЧЕЪ

«РИА ТАЗА» ОРГАН ЦК КПА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ АРМ. ССР

№ 22 (1562) | Ләʼд. 15-ле мартс сала 1964-а | Ӧимәт 2 капек

ӘМ ҒӘРӘКЕ ХӘБАТА ҺӘАРЕПӘ ДӘШТЕ ОСА ДӘРБАЗЬКЬН: ЖӘКИ Һ'ИМЕ ӘК'НЕ Һ'ӘМУ КУЛТУРАИӘ БЛЬНД ДАИПЬН У ҺӘМА ИСАЛ БЬГЬИЖНӘ ҺЕЛАНЕД Т'ӘЗӘ АЛИЕ ДӘРАНИНА ҺАСЬЛӘТА МАЛЬҺӘБУНА ГОНДИТИЕДА

Әʼламәтийа информасион

Дәрһәда плёнума Комитеа МәркʼәзиейӘ Партиа КомунистиейӘ Әрмәнистанеда

11-е мәрте пленума КМ ПКӘ бь сьре хабата хиә пешда дьбәр. Пленумеда бь рʼәхдаклад пешда Һатьи: дәиссьртие Совета Министред РʼСС Әрмәнистане у министре дарьинин у заг'ираклыпьна Һасьлата малйьбуна гондитие Һьв. Г.ПЕТРОСИАН, дәиссьртие сәдре йәкьрьна „Һайгйзʼгиттехникае"—йа рʼеспублике Һьв. Л. ШАҺБАЗИАН, министре малйьбуна РʼСС ӘрмәнистанейӘ дае Һьв. Г. ГАГʼРАМИАН, дәиссьртие министре РʼСС Әрмәнистанейи чекьрие Һьв. Г. КАНЕСИАН.

Паше дәстьь Һʼәгйбʼатьна фькьра бу.

Дәрһәда пьрса, кӧ те әʼнәʼиакьрие, бь хабардан пешда дә Һатьи: кʼәтьбе комитеа сәрчертийа Арташатейа дарьининӘ партиае Һьв. С. ВАРДАНИАН, сәрәке сәрчертийа Красносельскейа дарьинине Һьв. Н. АИВАЗИАН, сәдре колхоза гӧнде Еаг'оване (ьв сәрчертийа Аштаракейа дарьинине) Һьв. З. ЗАКʼАРИАН, кʼатьбе комитеа сәрчертийа Аппейа дарьининейа партиае Һьв. К. МОВСИСИАН, директоре института проблемеӘ дае у Һидротехникаейа бьм—изгәʼиʼе Һьв. Г. АГʼАХАНИАН, кʼатьбе комитеа сәрчертийа Ецʼегнадзорейа дарьининейа партиае Һьв. Һ. ЬОВСЕПʼЯН, сәрәке сәрчертийа Степʼанаванейа дарьинине Һьв. Б. МАЖИНИАН.

12-е мәрте рʼуһьштьна пленума КМ Партиа Комунистиейа Әрмәнистанеда дисе пьрса рʼеэуататеа Плениум КМ ПКТʼС (с. 1964—а) февралеӘ пьрсьдаиннеда тʼәзиклятеӘ рʼеспублике партиае дьһатә э'нʼәʼиакьрие.

Тʼәин нʼәгйбʼатьна фькра бун: кʼатьбе комитеа сәрчертийа Басарʼечарейа дарьининейа Һьв. ЯУ. РʼЗАЕВ, лекторе института Ереванейа малйьбуна гондитие, профеесоР Е. МОВСИСИАН, кʼатьбе комитеа сәрчертийа Нойемберйанейа дарьининейа партиае Һьв. Г. НАХШКʼАРИАН, кʼатьбе Коммәрʼэзийа ТЩЛКӘ Һьв. С. ПОГОСИАН, кʼатьбе комитеа сәрчертийа Горисейа дарьининейа партиае Һьв. К. ПЕТРОСИАН, академике академиа РʼСС Әрмәнистанейи бама В. ГУЛКʼАНИАН, сәдре колхоза гӧнде Варденике (ьв сәрчертийа Мартунийа дарьинине) Һьв. С. ХАЧАТРИАН.

Плениумеда кʼатьбе Коммәрʼэзийа Партиа Комунистиейа Әрмәнистанейи пешьи Һьв. ИА. ЗАРОБЯН бь кʼәм пешда Һат.

Плениуме әрар қәбулькр, маҷәлед бь практик маʼсәрькрьна ӧраред Плениума Коммәрʼэзийа ПКТʼС февралеТ тʼәстиқ кьр.

Плениуме хабата хиә кʼӧтә кьр.

Пленума КМ Партиа КомунистиейӘ Әрмәнистане

11—12-е марте бу плениума Комитеа Мәрʼэзиейа Партиа Комунистиейа Әрмәнистанейи бь сьре.

Плениуме рʼеэуататеа Плениума Коммәрʼэзийа ПКТʼС февралеТ (с. 1964—а) у кьрьнеӘ тʼәшкилтеа рʼеспубликанейа партиае әʼнәʼиакьрие.

Дәрһәда ме пьрседа сәдре бйуроа Коммәрʼэзийа Партиа КомунистиейӘ Әрмәнистанейа сороквакьрьна малйьбуна гӧндитие, кʼатьбе Коммәрʼэзийа ПКӘ Һьв. М. Мелкʼонйан бь дакълад пешда Һат.

— Плениума Коммәрʼэзийа ПКТʼС февралеТ— әчи тот,— бь Һур тьи пьрса интенсификаськьрьна малйьбуна гӧндитие э'нʼәʼиакьр. Плениуме мошалед конкрет кʼьвшкьр бона малате мода бь чьпоко мольяка эедәкьрьна дарьинина Һасьлата малйьбуна гӧндитие бь Һʼиме бь фрати хабтандьна ахпа, пешдәбьрьна авдане, механизасиякьрьна комплексʼи рʼькʼьнкьрьна дастьиннеӘ бйи у щерʼбандьна пеш.

Һавале Н. С. Хрущов нава дакълада сӧжда, ль шекрдарйа хабатчед органед партиае, советие у малйьбуна гӧндитейа сороквано ван ажрʼийбада, кӧ дәрһәда әиасәркьрьна ӧраред Плениума Коммәрʼэзийа ПКТʼС февралеа Һатьбу газикьрьне, гава Һʼәле дарьинина малйьбуна мәдето гӧндитейа нйа кʼур анализ кьр, бь чьколед конкретйа рʼеэера у мошалед чейӘ бенʼэд у кʼәсәй инданда у рʼеед бь чапоко мэзьина эедәкьрьна пьсасата малйьбуна гӧндитие да кʼьвше.

Рʼеэуататеа Плениумеда Коммәрʼэзийа ПКТʼС февралеТ, дакълади тот, бона вьр Һада дйа пешдәбьрьна малйьбуна рʼеспублика мойӘ гӧндитие әи перспективеӘ тʼәэо вэдьки.

Дәрһәда дарьинина малйьбуна рʼеспубликаейа гӧндитейӘ нйа ни анагори хчьстьи у мошалед ирʼийно. Әкʼйдайна культуред нана ортʼэ- жь 8—10 сентиера, йа картола — жь 60—80, йа Һʼьшдарʼь — жь 140—180, йа рʼэза — жь 20—25 сентиера дәрбәзтьр набо. Мәхлед әкулие пʼәи иненэ хабтандьне, рʼәдмә сере Һʼәйʼанәт у тайрада дәрәнт эедэ дьбэ, Һасьдарйа ман кемэ.

Ше шунда Һьв. Мелкʼонйан бьи рʼонәйа ӧраред Плениума Коммәрʼэзийа ПКТʼС февраледа сәр пьрседа колхоз у совхозеӘ рʼэзьиаеда интенсификаськьрьна малйьбуна гӧндитейӘ конкрет сәкьни. Эедэбуна Һасьлате, эчи тот, бэре э'нʼьли, бь фрати хабтандьна ахпа мәдине, Һербисида, кʼимикатед жэ'ре, биоопепарата, эьрмэке у ӧнйатед кʼимшейӘ майиер'ә гредайо.

Дакълади щерʼэ мосалэ әиноа, кʼйжан ишшан дьлэи, жэки эоиаед Һʼэмэе гола Севане, дэштед Занегэуре, Шираке, Ӓрарате у эоиаед малйьбуна гӧндитейӘ мйндага гава әиноа мәдине бь чап те хабтандьне, эе'идйина культуред ине бь 6—8, йа картола — бь 40—60, йа мэеса кукуруэ шин — бь 120—150 сентиера эедэ дьбэ.

Һʼәтани нйа Һов. Мелкʼонйан да кʼьшкьрьне, фондед ахпе тʼэ- ре тʼэра ахпьюьна культуред тэхникие, Һьиоки ин сэ. Һʼьшдʼь- бистане у бьгʼа дьэьрьи. Вер'ә тʼәвйи малйьбуна избатиед кэ бь рʼасноиэи хабтандьна ахпе Һэнэ, эоиэте гӧпастие, хчойкьрье у хбтандьне ахп те дерскьрье. Сала 1963—а тʼэне 70 сьхафе фондда эьпе Һатйи хәршькьрье. Хенэь малйьбуна сәрчертийа Мартунийе дәранине, малйьбуна Һʼӧму сәрчертиед майин фондед ахпа, кӧ дано жан, хәрщ ньюьрьи.

Исал бона культуред нан ие 32 Һʼээр тоина ахпа мәдэни бе хәршькьрье, кʼйжане тʼэра 71 Һʼээр Һектэр чапьйнйе бьюэ. Әи йоке мошале бьдэ, жэки исал бор'ә 40 Һʼээр тоина нан эедэтьр бьстиньи. Сала 1965—а ие 120 Һʼээр Һектэр әʼрде бе ахпьюьне у ие бор'ә 72 Һʼээр тоина нане бе стэндьне.

Дакълади ӧса жи тот, жэки бона бь кʼәрдари ахпе бьдэ хабтандьне, лазьмэ Һʼэму малйьбуна бь хэритед хчэлиэзибуне у агроқʼимиаева бьдиэ рʼазькрьне. Ие дэрэщеда колхозина института рʼеспубликанейа хчэлиэзибуне у әгроқʼимиаейӘ бьм-изгәʼиʼе кабатоко ээʼӘ баш бьюэ. Һьв. Мелкʼонйан да кʼьвше, жэки рʼьнд дьбэ рʼеспубликаеда дӘ лабораториед агроқʼимиаейӘ маркʼэзие — бь финалед рʼэх сэрчертиед дэранине эа сэзьи. Әи финиал гэрэке малйьбуна эцʼэ'бандьне, Һазькрьна хэритед агроқʼимиаее у контролийӘ рʼаст хбтандьна маэа бехофкьи.

Кʼимиакьлер'ә тʼэвйи, дакълади наше дьбэжэ дь фэчлед рʼеспублика мэда голэки баш дьюэ, жэки щёкйне эадата дэшта у чайира тʼэшкилйи. Нава салед 1964—1965—да Әрмэнистанеда мэзила эиоалйа эадане ие бь 16 Һʼээр Һектэра у йа чайира ие бь 40 Һʼээр Һектэраеда бе эедэкьрье, ие салед 1966—1970—да 97 Һʼээр Һектэр эʼрде чандьне у цо Һʼээр Һектэр чапйне бенʼэ эедэдане. Лазьмэ мошалед бэрʼ' бьэʼрйиьи бона эедэкьрьна рʼеэуед ава авдане. Бэре эʼйльи, гэрэке бэндед авейӘ мэзьи у бьгʼэк бе- на чекьрье, бона кʼйжана эʼрде рʼеспублика мэ голэки дэст дьдэ. Колхоз у совхоз яи гэрэке тʼэви жи щёкйне фэрэ бьи.

Дакълади ӧса кʼьвше, жэки щарна хчэлиэз авдане наена хабтандьне Сала 1963—а эоиаед әрӘед Әрэни—Шамираме, Гʼалине, Ӓрэьи, Һасьдарйа жан жи пʼьрʼэ. стансиа Ава Рʼэшэ авдэрхьстьне да жэки 10 Һʼээр Һектэр хчэлиэз авдане нйа кʼьвше, ие эи голэки жьжстьиед Һʼэйʼанәтхэйкьрье, кӧ пешда дьюэ, пашда дэиио. ПешдәкиннеӘ чандьнйа гьйед пʼьрʼэала сал бь сал наена эедэдане. Гава дакълади эедэдэ нава малйьбуна гӧндитеда рʼькʼьнкьрьна дастьиннеӘ бйи у нава дэранинеда рʼькʼьнкьрьна щерʼбандьна пешда хбдрда, да кʼьвше, жэки ван салед пашьи институтед рʼеспубликаеда мойа бйи-изгәʼиʼе дь дэрэщеда сэрчертийа культуред малйьбуна гӧндитейӘ тʼээо у щьене Һʼэйʼанәтхэйа тʼэээда, хчэлиэзибуне. агроқʼимиае, Һешпайизэнкьбуне у ед майиеда гӧпиттьно Һьв әчьлэйа. Ие йокерʼа тʼэвйи эиоа щерʼэ кемасеед мэзьи, кӧ нава хбата институтед малйьбуна гӧндитейӘ бйи-изгәʼиʼеда Һэнэ, да кʼьвше, Һешпайизэнкьбуне у ед майиеда гӧпиттьно Һьв әчьлэйа. Ие йокерʼа тʼэвйи эиоа щерʼэ кемасеед мэзьи, кӧ нава хбата институтед малйьбуна гӧндитейӘ бйи-изгәʼиʼеда Һэнэ, да кʼьвше, Һешпайизэнкьбуне у ед майиеда гӧпиттьно Һьв әчьлэйа. Ие йокерʼа тʼэвйи эиоа щерʼэ кемасеед мэзьи, кӧ нава хбата институтед малйьбуна гӧндитейӘ бйи-изгәʼиʼеда Һэнэ, да кʼьвше, Һешпайизэнкьбуне у ед майиеда гӧпиттьно Һьв әчьлэйа.

Гава Һов. Мелкʼонйан дәрһәда спесиализаськьрьна дарьининеда хбдрда, тот, жэки Һар колхоз у совхозэк, ферма у бригадэк гэрэке алие жи нʼьдйе дарьинина Һасьлатеда бе спесиализаськьрье, кʼйжан дь ван фэчледа бь хәрщькьрьна хбата у мошалед минимал кʼәра ланэ мэзьи дьдэ. Гава плановед фротана Һасьлате Һазьр дьюэ, гэрэке, бэре эʼйльи, спесиализаськьрьна Һәр малйьбуна кʼьсэо Ньдьи. Гэрэке малйьбуна дэйдэе Һэдэййна Һʼимли у эедэ, кӧ нйа Һэйо, бьдна гʼамьқьне. Әи хбататие, кӧ бь хчэдмәтйа пьмэ Һасьлате галокьи дьдэ, гэрэке Һэрйата бьдна бьстиньи. Гэрэке Һар дэра қәйде Һэдэййна эедэ бьдна хбтандьне.

(Пайһатьи рʼуе 2-а)

Пленума КМ Партиа Комунистиейә Әрмәнистане

(Дастпебун р'уе 1-е)

Гава йын. Мелк'оянан дорһэда эwе хабата п'ахда хбэрда, йа б'ь дорэда„сельскохозяйственная авиация" гбндиятнда йын-йэ кдрые, wе бакер'а т'эвайи да к'ывыкрые, wэки сэрэкванйа галэк малһбына, ферма у бригада досте мэрьвед занэ у дэсто'малда ннна. Дь дэрэда хбтландына п'ешлэхлэд малһбына гбндиятнда йына эп'ецо кемаси йынэ. Нһа эw пырс те базырқрыне, wэки h'эму институт у техникумед малһбына гбндиятне у бсв эи институтед блм—изгар'не бьйбнеш сэр бала сохвоза, йа кб р'ескубликаце гэрэке вап салед незнида бе мнасэрқрыне.

Т'ошкилэра р'ескубликаейб партнзе,— к'бтанеда йын. Мелк'оняи йан тот,— wе цнчата т'эманнйа хбтландына мобилизацна бьйа у сэ ракванне ль wи бьйа бона ерара Комкмарк'озййа партиаеб ленинне дарһэда интенсифнкацна бэрапна малһбына гбндиятеда h'этаи к'бтасне мнасэрқын у дь нава wе шэр'а'арййа h'эшлна'тиеда, йа кб те кырые бона бь, йэ недэкырыа дэранйнн йасьлата малһбына гбндиятне, wе цергэ пешнанада пешда h эр'э.

Wе шунда министре дэранйн у зэг'ярокырыа йасьлата малһбына р'ескубликаеб гбндиятне йын. Министр **Петрофан** бь р'эхдаклад пешда нат. Дь шбхбле бь ачьхи сафнкарыа пьреданнпед пешладкрына малһбына Әрмэнистанеб гбндиятнеб сана 1964—а h'нмлнда, эwн тот, к'нмала р'ьнд т'вдарждтьн у дэрбдкрына хбтландына малһбына бйаре, йса жи к'нмала бь ачьхи дэрбдкрына кампанййа хwойкьрына h'ойwанте мохлуэтнеб зьвстане галэки мэзьнэ. Колхоза у совхоза 135.663 гектар культуред h'эбе нанн найиза чандьнэ. Пнан бь 2.537 гектара эедэ h'атйа цэ-

дандане, ле ньнж малһбунед сэрwертнед Гуркасйане, Спиткане, Ангаране у ед майнна дэранне сп'ешлйй плана хwэ кем цэдандьно. Колхоз у совхоза дэwса 23,9 h'эзар тоннайн бона т'охьм 19,5 h'эзар тонна т'охьм дэка сэр h'эп. Бона т'охьме кем достьзи дэжлот 8.800 тонна т'охьп эдрро ньш малһбуна. Эwе хбтле гэрэке нава вап чэнд р'ожда хьлэхьк. Малһбунада т'охьме картолайн лэзьм т'бнэ. Бона эwе кемасне бьдна h'ьдане жь Украннае 3 h'эзар тонна картол wе бе ванне у 5 h'эзар тонна жи h'айкоп тотн бьк'эр'э. Нйй малһбуна р'ескубликаеб т'охьмзеджьрыне малһбуна бь т'охьме h'эбе нан у гнбае чандьнэеда р'эзн накьн. Готн малһбунед бсаһ т'эзэ т'ошкилэн, дэштед колхоза у совхозлаб т'бськ эи готн йсьлата. Бь шунда h эп. Петрофан дэрһэда пьредставднна h'эйwатэтwэкьрыне, спесналнзацнйа малһбуна гбдяне, шбхьлбанйа колхоза у совхозлаб финансне-малһбуне ь бехофкрына хбата wаяа к'эрдарда хбэрда.

Малһбына р'ескубликаеб гбндяне, дэwсгэртне садре йэкбуна „Ьаййэу'гнттехникае"—йа р'ескубликае h эп. **Л. Шаббалйан** р'эхдаклада хwэда тот, сал бь сал техннка т'эбаа те сильн'кырые. Исал 6.300 трактор, 1.900 комбайн, 2.000 р'ерэр'эш у машнед малһбуна гбндятнеб майнн wе бь дэштед колхоза у совхоза бьйа. Wе йэкер'а т'эвайи дасладчн да к'ьыне, wэки дэрэда механнзасна комплек'си нава малһбуна гбндятнеда нала ньмэ, нава h'ойwанэтхwойкьрыеда дь дэрэда механнзмед цнкрыне у нлайи дь дэрэда хбтландына агрегатед дотьнеда галэк кемаси h эп. Эн'ен тот, wэки исал тер'а

К'бтабуна мэһа феврале се п'алед звэда Донеснкэй металургнйэ нолэн'аландые —В. Перебейнос, Н. Бичков, у И. Олейник нэмэка мэзьн газета „Известна"—ер'э шандьн. Эwана пьрс пешда к'ьшандьн, wэки дэwса книжка хбате у пасnорте нһа пасnорта хбате h эп, кб wеда, чана нойнкеда, э'мре мерьвь хбате бе к'ьыне, эw бе хаиекырые, wэки эw чь хбате дэка нача чекырыа комунизме.

—Эн т'эг'яинкы,—хбдане нане дьнвнсы,—мэрьв соцдеда, цце мохлуэтнеда тьштэки нан'ак кьр. Пасnорте жь wи дьхwэзьи. Пасnортеда т'эне нвнсина: Иван Иванович Петров. Ле эw к'нйа? Лазьмэ бь тэһэрэк бэрбь'р'и мэрье п'ьк бьбьи, ле бь тэһэрэк дьи бэрбь'р'и мэрье мэftэхэр, сэрхwэи у'эмбоз бьи.

Хбатг бона мэхлуэртне —эwе эфатнйа мэрьвай сэрэко. Дноготри хбате фадре wи бьгрьи, h'эму к'эрэме мохлуэтне анагоря хбате бона wине. У пасnорта т'эзэ нз кб гэрэке т'эне нэвса wи нвшан бьда, ле йа сэрэко эwа, wэки нвшан бьда, кб эw нэпс чана борщдарнйа бажарванйэ h'эмлн дьдэдина— бь h'алан дьхьбло бона

Нэма п'алед Донеснкэйб полэ'ьландые т'эманнйа мэлетда бь фрати йата бгэмкырые. Р'едакцнад газета бь h'эзара нэма дьстнны, к'нжанда пешдаянна дэранһэда пасnортед хбтетада бь алани тено хwойкьрые.

Ай, мэсало, металурге Украннаеи р'эйан, Мерхаск Хбата Сэвналнстне Петр Махота чь дьвнсы:

„Ньогьед мьи алне п'ешэда пьресседа дэранһэда пасnорта хбатеда пьрсэко мэзьн у фэрэ бльнд кырыо. Wалате мэда хбтат, бэрбь'нйына бэрбь хбате—мезина чанькрына ньбрмэта мэрнайб сэрэкэйо. Ле h эар йэк жь wэчэ бэрбь ще хwэйи сиэнатн дьдэдино, чэwа дьхьбло, эwжжки чэwа дько на дэзькрына темпед сэзькрына база комунизмейб- материалне — техникнеб Т'эне мэрьвед незнк. Ньогьед хбате сэрһатнйа мэрьвай бь хбате эзньи. Лазьмэ книжка хбате у пасnорта бажарване сэвете бькьи йэк у ун чахи, wэки та документа дэwлотейб т'эзэ нзшандьи, wи чэхи h эар дэра wе бь h'ьрмэтн бэрбь'р'и хбтатнке эwжжкдар бьи у лап бь тэһэрэк дьне wе бэрбь'р'и гэр'эка, мьфтэхэра у т'эр'эла бьи.

Пешдаянна h эрсе п'алед полаh'ьландые дһа бь т'ьмрэһ' h'атэ бэгэмкырые, тана „Известна"-е да э'лэмэтн h'ата нэшьрькырые, wэки h'ала сала 1919-а бане дэwлата Сэветне В. И. Ленинн декрет фолькр дэрһэда книжка хбатепасnортеда у эw h'ала wи чэхи Москвае у Ленингрэдеда h'атнэ дэрбдкырые. Парагрэфа декрета ленннейб о'ньлида h'атьбу внисарге.

„Ь'эму бажарване Р'УССФ-э кб 15 сале wэн т'эмам бүнэ, борщдарын книжка wана хбатте h'або, йа кб ш'дэтйа wе йэке дьзэ, кб хбдане wе т'эвн хбата дэранйне дьзь э эw дьбэ документа нэса wи дь h'ьдуэ Р'УССФ—да..."

Нэвале Н. С. Хрущов к'елма хwойкэ 28-е февраледа тот, wэки та'аз-бахтр'э-эw прннсна ленннне эь дане Сталнида бэрк' h'ата т'эр'ебэндане, к'нжан wэхте бу сэрэкване партнзе, вегэр'нйа сэр пасnорта бэрбь'р'и полнсне. Никнта Сергеевнч фэр'ьн' да к'ьыне, wэки просеесд хбата чекырые гбндяда храб тена механнзацне. Дакладчн тот, wэки дь фалфед машина h'атьно т'ьшкилькырые бона ббльхи сэрwертнед дэранне бьйы. Фэwэ т'эзэ wе дйса бенэ сазькрые. Ван салед незнк бона чекырыа гбндя дабьнйо сэр р'елсед нндустрнаа. Лазьмэ базаед чекырые фЬркын, ед т'эзэ чекьи.

Wе шунда дастьь п'эгбйастьна фькра бу.

К'ьтабе комнтеа сэрwертнйа Басаргечаейб дэранннейб партнзе h эп. **Йу. Р'эзев**, лекторе ннститута Ереванейб малһбына гбндятне, професор **Е. Мовсисйан**, к'ьтабе комнтеа сэрwертнйа Ноёмберйнейб дэранннейб партнзе h эп. **Г. Нахшк'арйан**, к'ьтабе Комкмарк'озййа Т'ЦЛК Әрмэнистане h эп. **С. Пог'осйан**, к'ьтабе комнтеа сэрwертнйа Горнсейб дэранннейб партнзе h эп. **К'. Петрофан**, академике академна Р'ССС Әрмэнистанейб блма **В. Гулк'айан**, сэдре колхоза сэрwертнйа Мартуннейб дэранннейб Верённе h эп. **С. Хачатр'йан** эи т'эвн п'эгбйастьна фькра бун.

Пленумеда к'ьтабе Комкмарк'озййа Партна Комунистейб Әрмэнистанейн пешьи h эп. **Йа. Зароб'ян** бь к'ьлн пешда h эт.

Пленуме фэр дбфулькр, мошлед мнасэрқырына фэрэед Пленума Комкмарк'озййа-ПКТС февраль-йа практнк т'ьстнд кыр.

Дэwсгэртне сэдре йбуроа Комкмарк'озййа ПКТС—йа Пьшкакзае h эп. **О. Госерядзе**, хбатчне Комкмарк'озййа ПКТС шдабар h эп. **Г. Дубрава** т'эвн хбата пленуме дьбун.

Пленуме хбата хwэ к'бта кыр (АӨТ)

Паспорта хәбате

АВАИЕ ЖИЙИНЕЙИ ТӘЗӘ

Бажарле К'ашаранеда авайинн жийинейи т'эзэ т'эслнми хбтландые кырыа, эь к'б 30 малед п'алэ—фольчнее комбннатна сфьрмолдбейне у тьреста „К'ашаранашнн"-е от'алед бани сгандьи.

(АӨТ)

П'алед сеха завода Ереванейб „Полнвнпнодасетате"-йа № 1—й-а фэwата хwэ эбдэра кырына у дь цэ'дньи эйа галэки продукцнй к'нмнае бардые.

ШЬКЛДА: дирекцнйа пеш 3. Мартнрозйан у Л. Маг'евосйан wэхте хбате.

К'бтабуна мэһа феврале се п'алед звэда Донеснкэй металургнйэ нолэн'аландые —В. Перебейнос, Н. Бичков, у И. Олейник нэмэка мэзьн газета „Известна"—ер'э шандьн. Эwана пьрс пешда к'ьшандьн, wэки дэwса книжка хбате у пасnорте нһа пасnорта хбате h эп, кб wеда, чана нойнкеда, э'мре мерьвь хбате бе к'ьыне, эw бе хаиекырые, wэки эw чь хбате дэка нача чекырыа комунизме.

—Эн т'эг'яинкы,—хбдане нане дьнвнсы,—мэрьв соцдеда, цце мохлуэтнеда тьштэки нан'ак кьр. Пасnорте жь wи дьхwэзьи. Пасnортеда т'эне нвнсина: Иван Иванович Петров. Ле эw к'нйа? Лазьмэ бь тэһэрэк бэрбь'р'и мэрье п'ьк бьбьи, ле бь тэһэрэк дьи бэрбь'р'и мэрье мэftэхэр, сэрхwэи у'эмбоз бьи.

Хбатг бона мэхлуэртне —эwе эфатнйа мэрьвай сэрэко. Дноготри хбате фадре wи бьгрьи, h'эму к'эрэме мохлуэтне анагоря хбате бона wине. У пасnорта т'эзэ нз кб гэрэке т'эне нэвса wи нвшан бьда, ле йа сэрэко эwа, wэки нвшан бьда, кб эw нэпс чана борщдарнйа бажарванйэ h'эмлн дьдэдина— бь h'алан дьхьбло бона дандане, ле ньнж малһбунед сэрwертнед Гуркасйане, Спиткане, Ангаране у ед майнна дэранне сп'ешлйй плана хwэ кем цэдандьно. Колхоз у совхоза дэwса 23,9 h'эзар тоннайн бона т'охьм 19,5 h'эзар тонна т'охьм дэка сэр h эп. Бона т'охьме кем достьзи дэжлот 8.800 тонна т'охьп эдрро ньш малһбуна. Эwе хбтле гэрэке нава вап чэнд р'ожда хьлэхьк. Малһбунада т'охьме картолайн лэзьм т'бнэ. Бона эwе кемасне бьдна h'ьдане жь Украннае 3 h'эзар тонна картол wе бе ванне у 5 h'эзар тонна жи h'айкоп тотн бьк'эр'э. Нйй малһбуна р'ескубликаеб гбндяне, т'охьмзеджьрыне малһбуна бь т'охьме h'эбе нан у гнбае чандьнэеда р'эзн накьн. Готн малһбунед бсаһ т'эзэ т'ошкилэн, дэштед колхоза у совхозлаб т'бськ эи готн йсьлата. Бь шунда h эп. Петрофан дэрһэда пьредставднна h'эйwатэтwэкьрыне, спесналнзацнйа малһбуна гбдяне, шбхьлбанйа колхоза у совхозлаб финансне-малһбуне ь бехофкрына хбата wаяа к'эрдарда хбэрда.

Малһбына р'ескубликаеб гбндяне, дэwсгэртне садре йэкбуна „Ьаййэу'гнттехникае"—йа р'ескубликае h эп. **Л. Шаббалйан** р'эхдаклада хwэда тот, сал бь сал техннка т'эбаа те сильн'кырые. Исал 6.300 трактор, 1.900 комбайн, 2.000 р'ерэр'эш у машнед малһбуна гбндятнеб майнн wе бь дэштед колхоза у совхоза бьйа. Wе йэкер'а т'эвайи дасладчн да к'ьыне, wэки дэрэда механнзасна комплек'си нава малһбуна гбндятнеда нала ньмэ, нава h'ойwанэтхwойкьрыеда дь дэрэда механнзмед цнкрыне у нлайи дь дэрэда хбтландына агрегатед дотьнеда галэк кемаси h эп. Эн'ен тот, wэки исал тер'а

Нэма п'алед Донеснкэйб полэ'ьландые т'эманнйа мэлетда бь фрати йата бгэмкырые. Р'едакцнад газета бь h'эзара нэма дьстнны, к'нжанда пешдаянна дэранһэда пасnортед хбтетада бь алани тено хwойкьрые.

Ай, мэсало, металурге Украннаеи р'эйан, Мерхаск Хбата Сэвналнстне Петр Махота чь дьвнсы:

„Ньогьед мьи алне п'ешэда пьресседа дэранһэда пасnорта хбатеда пьрсэко мэзьн у фэрэ бльнд кырыо. Wалате мэда хбтат, бэрбь'нйына бэрбь хбате—мезина чанькрына ньбрмэта мэрнайб сэрэкэйо. Ле h эар йэк жь wэчэ бэрбь ще хwэйи сиэнатн дьдэдино, чэwа дьхьбло, эwжжки чэwа дько на дэзькрына темпед сэзькрына база комунизмейб- материалне — техникнеб Т'эне мэрьвед незнк. Ньогьед хбате сэрһатнйа мэрьвай бь хбате эзньи. Лазьмэ книжка хбате у пасnорта бажарване сэвете бькьи йэк у ун чахи, wэки та документа дэwлотейб т'эзэ нзшандьи, wи чэхи h эар дэра wе бь h'ьрмэтн бэрбь'р'и хбтатнке эwжжкдар бьи у лап бь тэһэрэк дьне wе бэрбь'р'и гэр'эка, мьфтэхэра у т'эр'эла бьи.

Пешдаянна h эрсе п'алед полаh'ьландые дһа бь т'ьмрэһ' h'атэ бэгэмкырые, тана „Известна"-е да э'лэмэтн h'ата нэшьрькырые, wэки h'ала сала 1919-а бане дэwлата Сэветне В. И. Ленинн декрет фолькр дэрһэда книжка хбате—пасnортеда у эw h'ала wи чэхи Москвае у Ленингрэдеда h'атнэ дэрбдкырые. Парагрэфа декрета ленннейб о'ньлида h'атьбу внисарге.

„Ь'эму бажарване Р'УССФ-э кб 15 сале wэн т'эмам бүнэ, борщдарын книжка wана хбатте h'або, йа кб ш'дэтйа wе йэке дьзэ, кб хбдане wе т'эвн хбата дэранйне дьзь э эw дьбэ документа нэса wи дь h'ьдуэ Р'УССФ—да..."

Нэвале Н. С. Хрущов к'елма хwойкэ 28-е февраледа тот, wэки та'аз-бахтр'э-эw прннсна ленннне эь дане Сталнида бэрк' h'ата т'эр'ебэндане, к'нжан wэхте бу сэрэкване партнзе, вегэр'нйа сэр пасnорта бэрбь'р'и полнсне. Никнта Сергеевнч фэр'ьн' да к'ьыне, wэки просеесд хбата чекырые гбндяда храб тена механнзацне. Дакладчн тот, wэки дь фалфед машина h'атьно т'ьшкилькырые бона ббльхи сэрwертнед дэранне бьйы. Фэwэ т'эзэ wе дйса бенэ сазькрые. Ван салед незнк бона чекырыа гбндя дабьнйо сэр р'елсед нндустрнаа. Лазьмэ базаед чекырые фЬркын, ед т'эзэ чекьи.

Wе шунда дастьь п'эгбйастьна фькра бу.

К'ьтабе комнтеа сэрwертнйа Басаргечаейб дэранннейб партнзе h эп. **Йу. Р'эзев**, лекторе ннститута Ереванейб малһбына гбндятне, професор **Е. Мовсисйан**, к'ьтабе комнтеа сэрwертнйа Ноёмберйнейб дэранннейб партнзе h эп. **Г. Нахшк'арйан**, к'ьтабе Комкмарк'озййа Т'ЦЛК Әрмэнистане h эп. **С. Пог'осйан**, к'ьтабе комнтеа сэрwертнйа Горнсейб дэранннейб партнзе h эп. **К'. Петрофан**, академике академна Р'ССС Әрмэнистанейб блма **В. Гулк'айан**, сэдре колхоза сэрwертнйа Мартуннейб дэранннейб Верённе h эп. **С. Хачатр'йан** эи т'эвн п'эгбйастьна фькра бун.

Пленумеда к'ьтабе Комкмарк'озййа Партна Комунистейб Әрмэнистанейн пешьи h эп. **Йа. Зароб'ян** бь к'ьлн пешда h эт.

Пленуме фэр дбфулькр, мошлед мнасэрқырына фэрэед Пленума Комкмарк'озййа-ПКТС февраль-йа практнк т'ьстнд кыр.

Дэwсгэртне садре йбуроа Комкмарк'озййа ПКТС—йа Пьшкакзае h эп. **О. Госерядзе**, хбатчне Комкмарк'озййа ПКТС шдабар h эп. **Г. Дубрава** т'эвн хбата пленуме дьбун.

Пленуме хбата хwэ к'бта кыр (АӨТ)

П'алед сеха завода Ереванейб „Полнвнпнодасетате"-йа № 1—й-а фэwата хwэ эбдэра кырына у дь цэ'дньи эйа галэки продукцнй к'нмнае бардые.

ШЬКЛДА: дирекцнйа пеш 3. Мартнрозйан у Л. Маг'евосйан wэхте хбате.

Шьванед пеш совхоза сәр наве Ленинда (ль сәрwертийа Эщмиазинейә дәранине) гәләкьн, жь wана йәк жи Бәк'ьре һ'әмзойә. Әwи сала пар жь һәр сәмәр'ә ми 110 бәрх стәнд, ле исал борщ һьлдайә 115 бәрха бьстинә.

ШЬКЛДА: Бәк'ьре һ'әмзо пез альф дькә.

Фото йа А. ЩРАГ'АСПАНИАН

ЩЕР'БАНДЬНА БАШ БЬДНӘ ХӘБТАНДЬНЕ

Ннһа һәр дәра хәбатчиед гӧнд қраред Пленума КМ ПКТ'С феврале бь фрәти ә'нә'нә дькьн у мәщалед конкрет дьә'фриньн бона миасәркьрьна wана.

Чаwа ә'йанә, р'екә интенсификасиакьрьна малһәбуна гӧндитиейә һ'ймлн әwә, wәки хwәлие р'ьнд ахпкьн. Партиа у һ'ӧкӧмәт нһа мәщалед беһ'әд у һ'әсаб дьдьнә хәбтандьне бона зедәкьрьна дәранина ахпа мәдәние. Ле wе йәкер'а т'әвайи ӧса жи лазьмә, wәки ахпа мәдәние р'аст бьдиә хәбтандьне.

Ве дәрәщеда щер'бандьна щергә колхозед сәрwертийа Апаранейә дәранинейә пеш һәйә.

Колхоза гӧнде Зовуние гәләк култураед майинр'а т'әвайи ӧса жи к'әләма дьчинә. Һәр сал ведәре жь һәр һектарәке 300–350 сентнер к'әләм тенә стәндьне. Әва р'ьнд нишан дьдә, wәки зовунйа р'ьнд һини бещәркьрьна wе културае бунә. Сайа ахпкьрьнейә, wәки әк'не бльнд те стәндьне.

Зовунйа сәр һәр һектарәкә к'әләма 5—6 сентнер силитре, 4—5 сентнер суперфосфате у ӧса жи 2—3 сентнер хwәлийа тәндуре дьр'әшиньн.

Р'астә, ава гәләк wәхт нинә, wәки Шенаванеда кукуруз дьчиньн, ле иди әк'нәки бльнд жь wе културае те стәндьне. У мә'нийа ве йәкейә сәрәкә ахпкьрьнә. Шенаванийа wе хwәлие, кӧ wе бһаре кукуруз сәр бьчиньн, пайзе к'ур р'анакьн, бһаре сәр һәр һектарәке 5 сентнер суперфосфате, 25—30 тонна зьрмьхе у wәхте авдане 4 сентнер силитрае дьр'әшиньн. Бь ви щур'әйи дь қәwлед һәwаейә храбда жи әк'не бльнд те стәндьне.

Колхоза гӧнде Арагаседа бь се щур'а картола ахп дькьн. Бһаре, һәла бәри авитьна картола, хwәлие р'ьнд р'адькьн, паше суперфосфате дьр'әшиньн (сәр һәр һектарәке 3—4 сентнера), мангер' дькьн, дькьнә к'әрди у паше силитрае wан к'әрдийа дьр'әшиньн.

Щур'е майин әwә, wәки паши р'акьрьна к'ур 4 сентнер силитрае у әwқас жи суперфосфате т'әвһәв дькьн у дькьнә нава к'әрдийа. Паше 2 сентнер силитрае сәр һәр һектарәке дьр'әшиньн. Пар жь хwәлийа wи тәһәри ахпкьри бь һ'әсабе орт'ә 160 сентнер әк'н һатә стәндьне.

Картолбещәркьред колхозе бһаре паши р'акьрьна к'ур п'әйне пез т'әви силитрае, суперфосфате дькьн у сәр к'әрдийа дьр'әшиньн, ле wәхте вегетасиае авер'а т'әвайи 4 сентнер силитрае сәр һәр һектарәке дьр'әшиньн. Wәхта хwәлие wа ахп дькьн, жь һәр һектарәке 200 сентнер картол те стәндьне.

Лазьмә, wәки сәрәкванед малһәбунед сәрwертие, п'ешәкзан, т'әшкиләтед партиае у комсомола гӧһдарийа мәзьн бьдиә сәр щер'бандьна малһәбунед пеш у wе щәм хwә бьдиә р'ьк'ьнкьрьне.

К. Аршакйан

Қраред пленумева р'ӧһ'дарбуйи

һ'әйwанәтхwәйкьр у тәйрәдәхwәйкьред совхоза Мргашате бь сайа хәбата хwәйә нәһевшанди нава малһәбунед сәрwертийа Эщмиазинейә дәранинеда навәки баш қазанщкьрьнә. Әwана чьқас салә борщдариед хwә алие зедәкьрьна дәранин у фротана һасьләта һ'әйwанәтда бь р'успити дьқәдиньн.

Вьра хәбатчиед ферма тәйрәда шӧхӧл р'ьнд данә т'әшкилкьрьне у бь сайа ве йәке совхоз жь ви ч'ьqле малһәбуна хwә к'арәкә мәзьн дьстинә. Ләма жи мә қрар кьр, wәки бәре ә'wльн хәбата тәйрәдәхwәйкьред совхозер'а бьбнә нас.

Wәхте әм нава совхозер'а дәрбаз бун, мә пер'а—пер'а деме п'алайи гәш, авайед совхозейә йәкqати, дӧqатийә р'әх һәв чекьрйә бәдәw дит. Сәрwере ферма тәйрәда Р'убен Маргарйанр'а әм чун, wәки хәбата тәйрәдәхwәйкьред совхозер'а бьбнә нас. Р'ева әwи мәр'а гот:

— Хәбата хwәйкьрьна тәйрәда һатйә механизасиакьрьне у бь сайа ве йәке, дәwса 10-15 хәбатчиед кӧ wәхтәке фермеда дьхәбьтин, нһа се хәбатчи 5.300 мьрйшки хwәй дькьн. Исал әм гәрәке 421 һ'әзар һека у 6 тоңна гоште мьришка бьдиә wәлет. Тәйрәдәхwәйкьред мә қәwата хwә нәһевшиньн, wәки ван борщдариед хwә ә'сәйи бьqәдиньн. Мә һ'әтани нһа 51 һ'әзар һек дайә дәwләте. Пешданина т'әслимкьрьна гоште мьришка жи зедә те qәдандьне.

Әм жь хәбата тәйрәдәхwәйкьред совхозе гәләки р'ази ман у әм чунә ферма дәwер. Незики т'әwлә у гомед һ'әйwанәт әм р'асти зоотехнике совхозе Вардгес Баг'чинйан у сәрwере ферма һ'әйwанәте гьр Липарит Г'азарйан һатьн. Әwана әм бьрьнә т'әwлед ч'еләка у дәwаре стәwр.

Сәрwере ферме дәрһәqа хәбата һ'әйwанәтхwәйкьрада мәр'а гот.

— Ферма мәда һ'әтани 850 сәри һ'әйwанәте гьр, жь wе р'әqәме 275 сәри ч'еләк һәнә. Ч'еләкдошед мә борщ һьлданә сәр хwә, wәки исал жь һәр ч'еләкәке дәwса 1.725 кг к'ьвшкьри, 2.000 кг шир бьстиньн. Совхозеда дәранина ширә т'омәри wе дәwса 474 тоннаед тер'а дити, бьгһижә һ'әтани 605 тонна. Ч'еләкдошед пеш Р'ипсик һовһаннисйане, һасмик Бабайане, һрануш Аветисйане у гәләкед майин алие зедәкьрьна дәранина ширда борщдариед дһа бльнд һьлданә сәр хwә. Әwана соз данә, wәки жь һәр ч'еләкәке һ'әтани 3.000 кг шир бьстиньн. Әw фермеда р'ьнд мqатие ч'еләке авьс у гольке вьр'ни дькьн. Вьра иди 60 ч'еләки зедәтьр занә. Гольке һ'әмуйа жи саг'ләмьн.

Хәбатчиед ферма пез жи храб нахәбьтьн. Р'астә, сала ә'wльнә, wәки Ә'лищане Аһ'мәд дьхәбьтә чаwа сәрwере ферма пез, ле нава wи wә'дәйида әwи иди фәсала хәбате һьлдайә у фермеда шӧхӧл п'ак дайә т'әшкилкьрьне.

Шьванед совхозе р'ьнд мqатие пез дькьн. Вьра жь 1.500 сәри ми, иди 700 ми занә у 720 бәрх һатнә стәндьне. Әw шә'дәтийа wе йәке дьдә, wәки борщдарийа, кӧ жь һәр сәмәр'әкә мийа 100 бәрхи зедәтьр бьстиньн, wе бе qәдандьне.

П'алә у п'ешәкзанед совхоза Мргашате бь qраред Пленума КМ ПКТ'С февралева р'ӧһ'дарбуйи, ләща сосиалистие фрәкьрьнә у борщ һьлданә сәр хwә, wәки исал дәранина һасьләта малһәбуна гӧндитие бь чапәкә мәзьнва бьдиә зедәкьрьне.

Барие Бала

БӘЙРАQА ХӘБАТА КОМУНИСТИЕ БЛЬНД ДЬКЬН

Хәбатчиед ферма колхоза гӧнде Чкаловкаейә һ'әйwанәтхwәйкьрьне (сәрwертийа Севанейә дәранине) колхозеда бәри һ'әмуйа бәйраqа хәбата комунистие бльнд кьрьн у борщдариед хwәйә сосиалистие алие зедәкьрьна дәранина һасьләта һ'әйwанәтда бь р'успити дьqәдиньн. Сала пар колхозеда дәwса 3.446 сентнеред тер'а дити, 3.966 сентнер шир һатә стәндьне. Пешданинед зедәкьрьна дәранина гошт жи бь ачьхи һатнә qәдандьне.

һ'әйwанәтхwәйкьред ферме кӧ бона стәндьна наве хәбата комунистие шәр'к'арие дькьн, qрара Пленума КМ ПКТ'С феврале бь шабунәкә мәзьнва qәбул кьрьн у мәщалед фәрз дьә'фриньн, wәки нава ван салед незикда фермеда дәранинтийа хәбате бь чапәкә мәзьнва бьдиә бльндкьрьне. Бона wе йәке жи нһада гӧһдарийа мәзьн данә сәр шӧхӧле механизасиакьрьна просесед хәбате, нава дәранинеда р'ьк'ьнкьрьна дәстанинед ӧлм у щер'бандьна пеш. Бь сайа миасәркьрьна ван мәщала к'ӧтабуна һ'әвтсалиеда колхозеда дәранина ширә т'омәри wе бь 20 сәләфава зедәбә.

Хәбатчиед ферме ләща сосиалистие фрәкьрьнә у борщ һьлданә сәр хwә, wәки исал бь һ'әсабе орт'ә жь һәр ч'еләкәке һ'әтани 2.200 кг шир бьстиньн.

Сәрwертийа колхозе у т'әшкиләта партиае мәщала дьә'фриньн, wәки нава ч'еләкдошада принсипа һ'әwаск'арийа материалие дәрбаз кьн, һәqийаткьрьна зедә бьдиә wан хәбатчиед ферме, ед кӧ пешданинед хwәйә хәбате зедә дьqәдиньн. Нһа т'әмамийа хәбатчиед ферме пьшт данә пьшта һәв у минани к'ӧлфәте маләкә бь т'фаq дьхәбьтьн. хәбатеда али һәв дькьн у ве принсипа сосиалистиейә баш: „Йәк бона һ'әмуйа, һ'әму бона йәке“ дәрбаз дькьн.

Ншане Йолчи

> **КЬРЬНА ҚӘНЩ**
>
> **Пионеред мәк'т'әба Әләгәзейә орт'ә (нәһ'ийа Апаране) qрар кьрьнә, wәки шефтийа голькед совхоза Әләгәзейә һ'әйwанәтхwәйкьрьне һьлдьнә сәр хwә.**
>
> **Пионер пәй дәрсар'а дьчьнә ферма совхозейә ч'еләка у ль wьр мqатие гольке вьр'ни дькьн. Дирексиа совхозе бона ве кьрьна qәнщ р'азибуна хwә да т'әшкиләта пионера.**
>
> **ЗИНА БӘК'Р**

Хьр'ьнгела провокасион

ИМПЕРИАЛИСТ САФИКЬРЬНА ПРОБЛЕМА К'ӦРДА БӘНД ДЬКЬН

Исал, 10-е мәһа феврале Бәг'дадеда һатә ә'ламкьрьне, wәки шер' ль шмала Ираqе бьдиә сәкнандьне. We qраре, йа кӧ бь инисиатива һ'ӧкӧмәта Ираqе һатә qәбулкьрьне, нишан да, wәки һ'ӧкӧмәте һазьрийа хwә диһар кьр, кӧ дәстбь сафикьрьна пьрсәкә wәлетә лапә чәтьн бькә. К'ӧрда инисиатива һ'ӧкӧмәте qәбул кьрьн. Ә'ламәтийа лидере к'ӧрда Мӧстәфа Барзани, к'ижанеда те готьне, wәки qайилбуна дәрһәqа дасәкнандьна ә'длайе К'ӧрдстана Ираqеда — әw дәстпебуна дәwрана т'әзәйә ль ә'мре к'ӧрд у ә'рәбе Ираqеда, шә'дәтийа wе йәке дьдә, wәки сәкнандьна шәр'е бракӧштьне ль шмала Ираqе бона wан чьqаси фәрзә.

һ'ӧкӧмәта Ираqе дәстбь qәдандьна qайилбуне кьр. Әскәре ордийа Ираqе гӧлләагьркьрьн бь т'әлами у wә'дәда данә бьр'ине. һ'ӧкӧмәте дәрһәqа we йәкеда ә'мр кьр, wәки т'ьме хӧрәк у дуәрмана бьшиньн нәһ'иед к'ӧрда. Пер'а-пер'а паши qайилбуна дәрһәqа льһәвһатьнеда Бәг'дадеда комисиа орт'әидарәтие һатә сазкьрьне. Т'әслими we кьрьнә, wәки т'әсәлийа нәһ'иед к'ӧрда ль шьмала Ираqе бькә у плана дачекьрьна wан һазьркә. Әw т'әсәлийа т'әwще һәр нәһ'ике дькә. Беһ'әсаб п'әрә бьн дәсте комисиаеда һәнә.

Министре шӧхӧлед р'еформед аграрие у малһәбуна гӧндитие Алван ә'лам кьр, кӧ министрийа wи we һ'әму мәщала бьдә хәбате, wәки к'омәке бьдә к'ӧрда, кӧ wә'дәда чандьнийа у хәбатед бещәркьрьна хwәлиейә майин сәр wан к'әwшана дәрбазкьн, ед кӧ wә'де шер' бәр'әдайи мабун.

Чаwа әм дьбиньн, һ'ӧкӧмәта Ираqе бь р'асти дәстбь миасәркьрьна һәвр'аqайилбуна кьрйә дәрһәqа бь к'ӧтаси сәкнандьна шәр'е бракӧштьне ль шмала wәлетда.

Щмаә'та Ираqе, ә'рәб, мәхлуqәтийа дьнйае бь шабун бәрбь дәстпебуна сафикьрьна проблема к'ӧрда бун. Бь нета һ'әмуйа, гавәк һатйә кьрьне нә кӧ т'әне бона сәкнандьна шер' шмала Ираqеда. һ'аләки р'еал пешда һатйә, кӧ дәстбь сафикьрьна т'әмамийа проблема к'ӧрда бькьн. Сәрәке һ'ӧкӧмәта Советие Н. С. Хрушчов дь шандьннама хwәда президенте Ираqе Ә'. Арьфр'а нвисийә:

„Әз баwарьм, wәки qәwинкьрьна һәләqәтиед братие орт'а ә'рәба у к'ӧрдада we һ'әсабһьлдана хийалед щмаә'та к'ӧрдайә лайиq у р'азикьрьна wанава гьредайибә. Әw т'әмам we мәщала р'астие ль пешийа щмаә'та Ираqе вәкә, кӧ һ'әму qәwатед мләтә саг'ләм у прогресив т'әви шӧхӧле qәwинкьрьна сәрбәстийа wәлет у бльндкьрьна һ'алхwәшкьрьна бнәлиед Ираqе бьн“.

Ле qайилбуна дәрһәqа сәкнандьна шер' шмала Ираqеда ль к'омед дәwләтед империалистиейә сәрәкван хwәш нәһат. Мqаләдаред Америкае у Англиаейә буржуазие, к'ижанар'а ль һәв һат һәр'нә wи щи, ль к'ӧ к'ӧрдьн, дәрһәqа we йәкеда дәстбь бәлакьрьна ә'ламәтийа кьрьн, wәки гьва, кӧ һ'әтани һәвр'аqайилбуна р'еал орт'а ә'рәба у к'ӧрдада һәла дурә. Аwа, мqаләдаре агентийа Р'ейтере дьнвиси, wәки орт'а һәрдӧ алийада һәвр'аqайилбунәкә нәдиһар һәйә, йа кӧ гәрәке һәла бе р'асткьрьне. һәма ду Р'ейтерер'а газета Лондоне „Дейли т'елеграф“ дьда к'ьвше, wәки к'ӧрд, гьва, һазьрьн мqабьли әскәре Ираqе дәстбь шер' бькьн, әгәр президент Арьф хwәстьнед wан дәрһәqа we йәкеда, кӧ автономиае бьдиә К'ӧрдстане, пашда бьдә. Әw жи wи wәхти, гава һәвр'ахәбәрданед р'әсми орт'а сәрәкед к'ӧрда у һ'ӧкӧмәта Ираqеда һәла дәстпенәбунә! Ковара Америкаейә йәкһ'әвте „Нйусик“ һәла паши сәкнандьна шер' жи һ'әсаб дькә, wәки хьлазбуна шер' шмала Ираqеда — әw шӧхӧләки гәләки проблематикә.

Бь щарәкева ә'йанә, wәки мәрәме ә'ламәтиед агенти у газетед р'оавае әwә, кӧ дәрһәqа льһәвһатьне орт'а ә'рәба у к'ӧрдада у сафикьрьна проблема к'ӧрдайә т'омәрида шькбарие пешда биньн. У, бәре ә'wльн, әw бона we йәкейә, wәки әw пробелема бона империалистед ШАЙ у Англиае, бона к'омед Израелейә сәрәкван, кӧ империалистар'а сьх гредайинә, һ'әтани нһа гәләки һ'әwаск'арбу. Нә ахьр әwана т'ьме нәр'әһ'әтийа шмала Ираqеда бона мәрәме хwә дьданә хәбате.

Бнәлиед Ираqе we йәке зә'ф р'ьнд фә'м дькьн. Газета Бәг'дадейә „Әл—Ә'рәб“ ә'ламәтийа агентийа Р'ейтерейә провакасион гӧнәк'ар кьр. Газетәкә Бәг'дадейә майин „Әл —Щӧмһ'ӧриә“ р'аст нишан дьда, wәки империалист жь дасәкнандьна ә'длайе ль шмала Ираqе дьтьрсьн, чьмки әw р'е надә wан, кӧ дак'ӧтнә Ираqе у дӧтирәтие орт'а йәктийа щмаә'та Ираqеда пешда биньн. Әwе ә'шарәти да, wәки әw щер'бандьн, кӧ ә'рәба бәри к'ӧрдадьн бона мәрәме пешдаанина хунр'етьне наенә сери. Нһа һ'әму ираqийа баwарьн, газет дьнвисә, wәки йәктийа wәт'әнһ'ьзиейә фрә — әw мәщалә, бь дәсти к'ижане дькарьн шьлт'ахийа империалистие бьт'әр'биньн.

Ә'длайи Ираqеда — а әв йәкә, кӧ нә бь дьле Р'оаваейә. Ле әw wәхт дәрбаз бунә, гава пешдачуйина qәwмандьна wи wәлатида wәлатед империалистиер'а гредайи бу. Р'әһ'әти у ә'длайа wәлет, сафикьрьна проблема к'ӧрда нһа дәсте һ'ӧкӧмәт у щмаә'та Ираqеданә.

И. БЕЛЙАЕВ

(„Правда“, 10-е марте сала 1964-а)

ОСА МЭ У ХЧЭНДЭВАНА ДЭРЂЭРЭА Ћ'АЛ У ЧЭХТЕ ДЬЋЛЭЕДА

* *

Бонеда т'ӧ гӧћастьи т'ӧнэ

Шӧхӧлваиеда ШАЙ у дэчлэтэд капиталистиейэ маЙинэ сэрэкван ийћа дэрћэqа чь проблемеда qотп'эмлэтиеда жи хобгр иодьи, эчана ћарт'ьи жи ћкарке дьжэк'ьинньи: дьиЙа натйэ гӧћастьие у лазьиэ р'астькрьиед мэзьи бьжнэ нава сейгэ сэтйэ Эчана, те к'ьиие, иди фэ'мдьки. чэки чэ'де сейгэсэтйэ борейӧ, кэ „жь т'э'биед qачатье" бэрьи чэлэтэд соспалистие бьи. дэрбэз буйӧ, чэки лазьмэ р'ЙА бащqэ, р'йа э'дьли „дэрбэзкьи. У вьра, ћьлбэт, шӧхӧл чэ йӧкеда ийћа, чэки ке сластьанеда имперьалистие иди имперьалист ниньи. Ле к'ала чэна агресиие бьи ћ'ӧкӧме пешдачуйна эорйа Т'фаqа Советие, чэлэтэд соспалистиейэ маЙинэ эконьмкие у эскориеда натйэкемкьие. Р'ает qимэтдаЙина ћьмбэрпйэвькрьпа qэчатед т'эзэ гэлэк сойгасэтзанед буржуазиае жьтйэрдька, кэ сэр чи р'е бьсэкьньи. чэки пьрел ћ'ӧqате бь р'йа э'дьли сэйгьки. У ки ћдьи ийћа бэрэ хЎэ дьда. Сала пар ль ћэв нат, чэки ћэвр'ахабрдьиед дэрћэqа qадэхкьрьиа щер'бандьиед орт'ьките жь ћастгйе дэрэхьи, ћьиэки Й'ае т'амамийа орт'эмлэтие бьдиа п'аккьрьие.

Ле эw бае т'эзэ. е кӧ бь ве йэие wи qэдэре нава сейасэтийа Вашингтоне, Лондоне у П'ариздеда, те ханекьрьие. те бежи qэт п'ьртйэки же сэр п'ай'ьгэте Т'фаqьиа Р'оавае'р дэрбэз нэбуйӧ. Бэнеда дйчан дэсте wан qэwатадэнэ, ед кӧ wэ'де хЎэда ћитлер у р'ежима wи хЎэйкьрьи. Нета сэрэкванед Бонейа сэркоq, у эwана ве йакс вонашерьи, ћ'эсле Ђ'ьбэ р'еваниа шэр'е кӧ ћитлер да дэр, Эwана эшкэрэ дьхЎэзьи „Германиае йэккьи" у ћ'ьдуэ wей сала 1937—а ьбдиэ сэкнандьие. Ле бьи ћэккьрьиа чэлэтэд р'еваниистед Бонеф ф'эм дьки ћ'ьфихЎэкьрьиа Р'еспублика Германиаейэ Демократие. дэрбэзкьрьиа р'ежима Бонейэ милитаристие ьк гэр РГД. ээткьрьиа хЎэлийа Дейастие Чехословакиае у йа дэчлэтэд майиниэ wэ'ке, бь гьлики дасэкнандьиа империа Германиаейэ кэвьи, иета wан гьшка эwэ, wэки чэлэтэдэйэ сэйгьки гӧћэк'ар пешиде ьбдьи.

Жь т'эва ээ'фтьр сэркваед Бонеф ьбьид-ьбьид дэрћэqа йэккьрьиа Германиае.да дьккьиа qалмэ-qалм, ле жь т'эва ээ'фтьр жи эwана эwе йэктие бэид дьки. На ахьр, р'йа ћэккьрьиейэ т'эк-т'эк-йэ р'ает бэрэ-бэрэ иезики ћэвдэкьрьиа ћэрдэ дэчлэтед Германиаейэ. Ле ћэма эw р'е жи ћэ бь дьие р'еваниистэнэ, чьмки эwе бьћиэдэ сэзкьрьиа Германиа йэккьрьиейэ э'длайћ'ьээ демократие, ле мэрэме wан эwэ, кӧ империа Германиае.йэ борейӧ qачахие сэзкьи. Ћэма жи эwана ни кӧ дэрћэqа неизкйуна т'эви Р'ГД. да, ле дэрћэqа ээвткьрьиа wэда дьфькьрьи.

Йэкбуна Германиае бьи ћ'ӧкӧмдарийа милитаристие да чатьи ШАЙ, Англиае и Франсиаер'а дэст бьдо. Ме дэрэ дэрсе т'эрийе бир тиньи. На ахьр дэчлэтед р'оавае wахтеда ньqаси жи нэqи'дандьи, wэки агресиие ћитлерие бэрьь р'ойьлатеТ'РСС вэр'екьи. ле ћитлер ћ'ощумькрьиа сэр wэлатед р'оавае'да дэстьь шэр'е ћ'ьмдьийае кьр. Ле диса ШАЙ, Англиа у Франсиа к'эр'ае хЎэйа наснькрьиа Р'ГД дэрбэз дьки. Бь wи тэћэри эwана дьбьиа ноли wи мэрэме эшебй сэwдэсэр, е кӧ р'эст ьлъ фиЙ дьиЙэ'э у дьбэжэ—тэрэмэка ёса ньқэки ћ'ьдуэ.

Р'еваниистед Бонеф ьь ћэр тэћэри хЎэ та тьдьи. wэки Р'ГД—р'э незик нэбьи. ьь щер'ёиньи, пэћельи, wэки wэлатед майиниэ wи ћалээ'тиед диломатие wер'э тьрельи. Ле Ђэрт'ьи Бон щабэ ьь ћэки ьдбие—эw эwе ћитлер'э нинэ у т'эви wи шӧхӧли нэбэ. Р'эqдма wан дэwлэтэ зедэ дьбэ, ед кӧ Р'ГД—р'э ћалэqатиед диломатие, п'эвгьрдена к'р'ьиффотаие у культурие дэрбэз дьки. Ћӧрмэта дэwлэта Германиейэ п'алэ'у гӧндиваЙэ qэ'ралъэтие, кӧ нава т'эриеда йа э'жьиэ, зедэ дьбэ, ле сэйасэтийа р'еваниистед Бонеф сэк'эсьз дьбэ.

14 сала сэр ћэв канслер Аденауер сойгасэтийа р'еваниизмэта р'ӧћ'ар дьккьи. ф'ьмуй хэм у ьхйалэ wи кале нэр'ак бона ве йэке буй, wэки ћ'але ор'эмлэтие бьдиэ сьшьqранье у эк'рдадэйкьрьие. К'ӧтасие ћжарвана амьиийа хЎэ бь wи ћанвиэ у эw машбэр бу дэчлэтэ ьь ӧлъхе бьк'ьиэ. Ћйудиг Эрћард дэwса wи гьрт. Ле wэхте wида эw Бонеда ћэwа ньћэтэ гӧћастье. Wэхте канселэре т'эзэ эи Бон диса ӧь we курсе пешда дьчэ, минаа бэре ћэр иниснатиэнэ, кӧ бона сьстькрьиа сэрубгуйнейӧ. дьхэнћдиnэ. мина бэре Р'ГД—р'э сэйасэтийа дьжмьнатиейэ кортие дэрбэз дькэ, мина бэре qэт нахЎээ дэрћэqа гредана пэйманеа Германиаейэ э'дьлида бьбабе. Ле ћэла сэрда жи сэркваед Бонеф ошкэрэ э'лам дьки, wэки т'ӧ wэхта жь we курсе пашда ьэнак'ьиэ. Эwана р'уе э'ћната хЎэда хЎэwхэ хЎэ бэнд дьтуйеШэркьрьи у чэнд культуред ь'абед напьи.

Ћэр чар дэне Андоре ч'йапэ, жь ч'ьдуэ wэки Биапгае дьк'ьиэ. Чайир у ормэхед wэлет галэки.

ЛИХТЕНШТЕЙН

Лихтенштейн мэрк'ээ Европаедэне—орт' у дэчлэтед Швесарие у Австрие. Территориа Лихтенштейне 148 километре чэргошйэ, зе р'эqмэ ёналийа 17 ћ'эзэр мэрзьи, п'ай'эхте we Вадуэ, зе ьь.мане wейи р'эсми алманийӧ.

Ь'ӧкӧмэта Лихтенштейне сала 1719-а ћатйэ сазкьрьие у сала 1924—да нава т'фаqа Швесарие йэ мак'сендаэо. Пар'ламента wеда 15 мэрэ дьлэбатьи.

Лихтенштейн бь малћойуи жолатэки гэлэки сьсто, 90 сальре биалие we малћойуа гӧндитеэа мьжуьи. Ь'ай'ахтэчйэкьрьи ьь на галэки. Бедэре сиэайи галэки сьсто wэлетда Т'эне чанд дастиеед дарбезшкрьиа, тек'стие, хӧрэк у ед сонаёйе майини ћэнэ.

Лихтенштейн алие чеьқьиа дьранед мэрнада дьиЙеда ще пешьи дьтрэ (сала бэре 60 милиэ ньқэки Берна бэрдьда).

Р'йа Виена — П'ариздэ ћ'эсьи д'ай'эхте we— Вадуэгэ'р дэрбэз дьӧ.

САН—МАРИНО

Сан—Марино шьмал—р'ӧћ'ьлатйа нивада Апеннинедэйӧ, территориа we 61,6 километре чэргошйэ, зе р'эqэма ёналийа 18 ћ'эзэр. П'ай'эхте wей Сан—Марино. 50 сэйдэ депутатед пар'ламента Сан-Марине комунистьи (ъьра бь т'ӧмэри 60 депутатьи).

Итаииае (Сан—Марино терпиа wедэзэ) гӧлэк ћэра хЎэстийа ъь wэлате бьч'ук окупасиа бьқэ, зе цмэ'та we эw хЎэйкьрьи. Сала 1953-а Итаиие бь дэлк'ебази Сан- Марино машбэр кьр, wэки паймане гьредэ, бь ве пайманеwи ийа охтийэрке we т'ӧпэбу т'ӧ т'ӧчие, спиэре бэрдэ.

Сан—Марино wолате агарие-йӧ, биалиед we ћ'ьмли бэг'бешэркьрьие у ћ'ай'ахтэчйэкьрьиеда мьжуьи дьки.

МОНАКО

Монако щануф—р'ӧћ'ьлата Фьрансиездэне, р'эх к'ьнэре бэ'ра Орт'эхлатие Территориа we 1,5 километре чэргошйэ, р'эqмэ бьналийа 23 ћ'эзэр мэрино. Эмане wалети р'эсми франсьзйӧ.

Шеwра wолатие сэркванне дь Монакое дьжь, р'эqмэ к'ьнэре 18 мэриэ, кӧ чар сала шэрке тено бжарьие. Ви wолатида т'ӧ т'ӧчие сойгасэтие т'ӧнэ.

Т'ӧбийэта wейи бдэоw, ahed бэ'ра Орт'эжлатиейэ гэрч, ћ'эwед ahxwэкьрьиейэ р'ыц бь ћ'эда-

Дэwлэтед Европаейэ ћэрэ бьч'ук

ра туриста бэрбь хЎэ дьк'ьиэ. Т'эне сала пар 700 ћ'эзэр туристћатна ньрэ. П'ае биалиайи п'ар'ӧдьки туриста дьке, ле п'эра ньйни бжьқэкьрьиа культуред спорусиеда мьжуьи.

ВАТИКАН

Ватикан жь дэwлэтед Европейэ бьч'ук йа ћэра бь'ук. Дэwлэта сала 1929-а ћатйэ сазкьрьие. Территориа we 44 гектаре. Р'эqмэ биалийа 1.000 мэрэ, жь к'ьнэна 700 мэрьи „бзвдера католикьи. Р'эqмэ qажэнэ wолете экэрие 115 мэрино. Ле р'эqмэ жандэрма 100 мэрино. Сэрэке дэwлэте у дера кат'ӧлик'ьи сэб дьбэ Пап, охтийэркед к'ьиие бь ћ'эд у ћ'эсэбьи.

Ватикан чawа дэwлэтэ.ки сэбасет ћ'ьбса we, п'эре we, органьчный суде, п'ошт, стансиа р'адьо, стор'а телефоне телеграме, нашорта we йэке. Бедэре бь дэwлэмаи бь дэна газет, ковар у ч'ьтеб тена нашьркьпе.

Ватикан ћ'эсаб дьбэ мэрэ'ди р'ой'ьнийа, ьь дэсти к'ьиие щер'а дэwлэтед дьййеда бь дьбмэк'эб у мэрэсед р'ой'ьние дьхЎбтьи, к'ьиэ.ки ћ'ьдуэ хЎэндэвана эедэтэр ћин дьбэ.

Сайасэтийа Ватикане т'эне дьqабьли ћ'экэндьиа комуниэтиэ'ла у мэтйе—аэадрие бьи.

Чawа Итаииеда, ёса жи газ wолатед майинда бь милиона ћэтйар хЎэзийа we ћэй. 300 ћазйти у 40 банк бьи дэсте Ватиканданьи. Ћэлэqатиед ийа дьпломине галак дэwлэтэр'а ћэйа.

Г. Аветисян

ИНИСИАТИВА БАШ

Р'эх мэк'эбйа гӧћэк'ар'ьэк'ьи, ле инисиатива дэрдэре мэк'эбйе ћэвдэе Полатов жь шагьтед дэрсханед блиЙ к'эмэ фолклорнстед щанъа ћатйа т'ашкилябьие.

Озие ъ'ӧне жь биалеед гӧћэ чир'ок, гьрчьки, банг, гьтьи. к'ьлэма бэрэ дьки у дьиЙеди п'ятани ийа wана 130 мэсэлед щмаэ'та к'брдэ. 38 к'ламед мерание, 162 к'ламед эвиитие у газэ э'ф'ранцьиеда щмаэ'тьи wэки Бэрэдьки.

Тигалье Р'ышиз

Щаба ньрсед хЎэндэвана ддьи

АНДОРА

Андора орт'а дэwлэтэд Франсиае у Испаниедэйӧ у ь'ьсэб бь протекторатэ wан ћэрдэ дэwлэта. Ёна галак ӧр'ьэйӧ кӧ Андора ћэр сэа эи'ецэ хЎэри дьдэ wан дэwлэта.

Территориа Андорае 465 километред чэргошйэ, зе р'эqмэ бьналийа 6 ћ'эзэр мэрьи.

Эwане дэwлэтейи р'эсми катьалоний, п'ай'эхте we Андорайэ у 2.000 биалиед wи ћэнэ.

Органа р'есПубликае пар'ламентеда (шеwра сэрэк) 24 мэра дьъьбэки, кӧ чар сала щарке тено бжарьие.

Лихтенштейн бь малћойуи жолатэки гэлэки сьсто, 90 сальре биалие we малћойуа гӧндитеэа мьжуьи. ь'ай'ахтэчйэкьрьи ьь на галэки. Бедэре сиэайи галэки сьсто wэлетда Т'эне чанд дастиеед дарбезшкрьиа, тек'стие, хӧрэк у ед сонаёйе майини ћэнэ.

Лихтенштейн алие чеьқьиа дьранед мэрнада дьиЙеда ще пешьи дьтрэ (сала бэре 60 милиэ ньқэки Берна бэрдьда).

Р'йа Виена — П'ариздэ ћ'эсьи д'ай'эхте we— Вадуэгэ'р дэрбэз дьӧ.

САН—МАРИНО

Сан—Марино шьмал—р'ӧћ'ьлатйа нивада Апеннинедэйӧ, территориа we 61,6 километре чэргошйэ, зе р'эqмэ ёналийа 18 ћ'эзэр. П'ай'эхте wей Сан—Марино. 50 сэйдэ депутатед пар'ламента Сан-Марине комунистьи (ъьра бь т'ӧмэри 60 депутатьи).

Итаииае (Сан—Марино терпиа wедэзэ) гӧлэк ћэра хЎэстийа ъь wэлате бьч'ук окупасиа бьқэ, зе цмэ'та we эw хЎэйкьрьи. Сала 1953-а Итаиие бь дэлк'ебази Сан- Марино машбэр кьр, wэки паймане гьредэ, бь ве пайманеwи ийа охтийэрке we т'ӧпэбу т'ӧ т'ӧчие, спиэре бэрдэ.

Сан—Марино wолате агарие-йӧ, биалиед we ћ'ьмли бэг'бешэркьрьие у ћ'ай'ахтэчйэкьрьиеда мьжуьи дьки.

Шеwра wолатие сэркванне дь Монакое дьжь, р'эqмэ к'ьнэре 18 мэриэ, кӧ чар сала шэрке тено бжарьие. Ви wолатида т'ӧ т'ӧчие сойгасэтие т'ӧнэ.

Т'ӧбийэта wейи бдэоw, ahed бэ'ра Орт'эжлатиейэ гэрч, ћ'эwед ahxwэкьрьиейэ р'ыц бь ћ'эда-

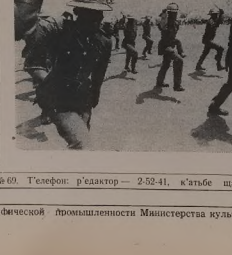

Дэwса р'едактор ҚАЧАХЕ МЭ

Адреса р'едаксиае у т'елефоне we: Ереван, соqаqа Тербан №69. Т'елефон: р'едактор— 2-52-41, к'атьбе щабдар — 2.83-80, сэркеред п'эра — 2-07-78.

„РЎИА ТАЗЭ" 69180

Типография № 2 Главного управления издательства и полиграфической промышленности Министерства культуры Армянской ССР, ул. Кануняна, 8. ВФ 11